

Finantsriski juhtimise innovatsioonid kui ühistute konkurentsivõime ja liikmesuhete parandamise võtmepädevus

Joost M.E. Pennings & Nikos Kalogeras

Wageningeni Ülikool

Maastrichti Ülikool

Illinoisi Ülikool Urbana-Champaignis

Zuydi Rakenduskõrgkool

9. oktoober 2020

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Sisukord

- Riskid ja ühistud: riskikeskkond
 - Definiitsioon ja kontekst
- Risk, ühistu pädevus ja *innovatsioon*:
 - Ühistu ja liikmete tasandil
 - Mõlemad tasandid puutuvad kokku
- Finantsinnovatsioon kui ühistute väärtuse tõusu käivitaja
 - Miks, kuidas, mida?
- Akadeemilised avastused ja kogemused

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Risk ja pädevus ühistu kontekstis

- Finantsrisk:
 - Tõenäosus, et ühistu netorahavoost ei piisa liikmete vajaduste ja ühistu finantsvajaduste (tervise) rahuldamiseks.
- Pädevus:
 - Võime tegutseda või areneda konkreetsetel viisil, et täita ühistu (ja seega liikmete) eesmärk (või eesmärgid).

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Ühistute keerukus

Suurim raskus on ühistute tähtis „*ülesanne (siht)*“ aidata liikmetel hoida head finantstervist.

Ühistu edeneb hästi ainult siis, kui selle liikmed on finantsiliselt heas tervises

- Kui kaugele peab ühistu minema?
 - Näited piimaühistutest

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Konkurentsivõime ja liikmesuhete parandamine väärtusloome teel

- Väärtus liikmete kasu ja ühistu väärtuse mõttes
- Väärtusloome
 - Traditsiooniliselt → toote-turu kombinatsioonid
 - ✓ Ühistud teevad „tarbekaubast“ (*commodity*) kõrge väärtusega toote (*de-commoditising*)

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Risk ja finantsinnovatsioonid

- Finantsinnovatsioon (mis lubab tehnilist innovatsiooni)
 - Vähendatakse/ohjeldatakse hinna volatiilsust liikmete jaoks (liikme finantsvastupidavuse tegur)
 - Liikmete kapitalikulude vähendamiseks loouakse või kasutatakse finantsinstrumente
 - ✓ Seega kasutatakse ära loomulikku riskiturvet (*hedge*)
 - Pakutakse riskide vähendamise teenuseid

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Väljakutsed: liikmete eelistuste heterogeensus riski ja kasu mõttes

Kuidas saab ühistu olla jätkuvalt asjakohane kõigi tema liikmete jaoks väärtusloome seisukohast?

- → Heterogeensus liikmeskonnas
 - Liikmetel on erinevad vajadused ja eelistused
 - Näiteks: riskiohjamise vajadused
 - ✓ Suured erinevused liikmete riskisuhtumises ja -tajus
 - ✓ Viivad erinevate riski-tulu kompromissideni ja seega käitumiseni
 - ✓ Erinevad liikmessegmentid on erinevate lepingute sõlmimise (ja riski) eelistustega

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

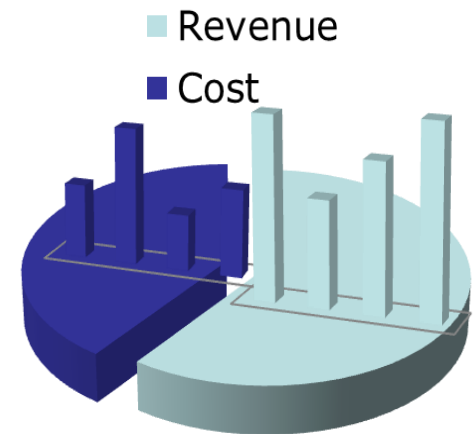

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Ühistu kui lepinguliste suhete portfelli

- Volatiilsus sisendites (hindades) ja väljundites (hindades) veab:
 - Netorahavoo volatiilsust → jäärisk → kapitalikulu
 - Kui suur on loomuliku riskiturbe ulatus?
 - Ühistu portfelli kovariatsiooni struktuur
 - Mis risk on alles? → niinimetatud jäärisk
- Liikmesuhete portfelli (heterogeensus)

Liikmete heterogeensuse ärakasutamine

- Ühistu kui (lepinguliste) liikmesuhete portfelli
- Ainulaadne kovariatsiooni struktuur (loomulik riskiturve)
 - Lisades liikmete ja teiste kanali osaliste riske
 - Vähendavad ühistud riski nende endi portfellis
- Ühistu ja liikmete tulumudel:
 - topeltneedus (*double whammy*) (kiirendatud mõju!)
 - Suurem rahavoog (riskipreemia kogumine)
 - Kapitalikulu vähendamine

$$\uparrow\uparrow SV = \sum_{i=1}^t \frac{A_i \uparrow}{(1 + R \downarrow)^i}$$

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Teraviljaühistu juhtum

Peamine väljakutse:

- Liikmete teraviljahinnad on väga volatiilsed
- Liikmed nõuavad tegusid
 - ✓ vajadused/eelistused ja nõudmised on heterogeensed
- Ühistu kaotab kontrolli füüsilise teraviljavoo üle
 - ✓ (mis suurendab nende kapitalikuluseid)

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Teraviljaühistu juhtum

- Koolitada juhatust ja nõukogu liikmeid riskijuhtimises ja ühistu suhetes (ühistu struktuur): **pädevuse** tugevdamine
- Koostada tegevuskava
 - Liikmetele riskiohjamise teenuse osutamiseks sellega füüsilise voo väljakutse lahendamiseks
- Koolitada liikmeid ja töötajaid kava osas
- Töötada välja tööriistad (tarkvara), et ühistu saaks kava rakendada ja ellu viia

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Teraviljaühistu juhtum

Tegevuskava: pakutakse nelja lepingulist suhet: hetk (*spot*), kogum (*pool*), futuurlepingud (*futures contracts*) või (virtuaalne) ladu

- Ilma tegeliku hoiustamiseta (ühistu panustab tootja nimel futuuride turul tõusule (*long*))
- Laohoonet kasutatakse teiseks eesmärgiks (näiteks väetise jaoks)
- Kapitalikulud vähenevad
- Ühistu kindlustab füüsilise voo

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Teraviljaühistu juhtum

Tulemused:

- Liikmed vähendavad ühistu pakutavate teenuste abil oma riski ja seega kapitalikulu
- Ühistule kindlustatakse füüsiline voog
- „Futuure“ (=tegevus/kava) kasutades parandab ühistu suhteid, tagab füüsilise voo ja langetab dramaatiliselt oma enda kapitali kulu (kasutab ära ladu)
- Ühistu on liikmetele taaskord relevantne!

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Teraviljaühistu nõukogu ja juhataja eestvedamine

- Tunda ära ja tuvastada, mida ta ei tea → investeerida mittemateriaalsesse (teadmised → turupõhine vara); pädevus
- Motiveerida ühistu töötajaid ja liikmeid õppima ja austama erinevaid riski-tulu eelistusi
- Kasutada ära liikmete heterogeenseid riski-tulu eelistusi ja ühistu portfelli riske: loomulik riskiturve
- Võtta kasutusele finantsinnovatsioon

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Vastasutatud riskiohjamise ühistu

Väljakutse:

- Piimatootjate marginaal on väga volatiilne
- Nende piimaühistu ei suuda neid aidata

Miks?

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Vastasutatud riskiohjamise ühistu

- Piimatootjad ühinevad ja taipavad, et neil tuleb väljundeid (ja sisendeid) riskiturvata.
- Plaan: kasutada futuure, et kinnitada samaaegsed teravilja (sööda) ja piima hinnad.
- Nad mõistavad: vajame koolitust, vajame professionaalne, kes täidavad kauplemistehinguid → uut tüüpi ühistu väljatöötamine **riskiohjamise ühistu**

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Riskiohjamise ühistu

Tulemus

- Uut ühistut juhivad nõukogu palgatud asjatundjad
- Kuna liikmed mõistavad riskiturvet, annavad nad riskiohjamise ühistu „juhtidele“ voli
- Riskiohjamise ühistu täiendab olemasolevat piimaühistut → suhted olemasolevas ühistus paranevad riskiohjamise ühistu asutamise mõjul!

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Kogemused

- Juhataja ja nõukogu erialased teadmised spetsiifilise väljakutse kohta on üliolulised:
 - Arutatud juhul:
 - loomulik riskiturve, riskiturbe efektiivsus ja optimaalsed riskiturbe suhtarvud
 - ✓ vajavad mõistmist ja koguselist väljendamist
 - ✓ arendatakse välja riskiturbe tööriistad (tarkvara)
- Kasutatakse ära heterogeense liikmeskonna teadmisi ja oskusi
 - Koosloome / eluslabori idee

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht

Risk ja ühistu eestvedamine

Nõuab teostamiseks teadmisi ja distsipliini

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa Investeeringud
maapiirkondadesse

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Universiteit Maastricht